

Litteratur.

O. H. j. G r a n f e l t: Sammandrag av föreläsningar i straffprocessrätt. Andra upplagan. Helsingfors. 1915. 151 S.

Det foreliggende Skrift, der er forfattet af den ogsaa som civilprocessuel Forfatter fordelagtig bekendte Professor Granfelt ved Helsingfors Universitet, indeholder, som Titlen angiver, kun et »Sammendrag« af holdte Forelæsninger. Paa flere Steder er Fremstillingen saa knap, at den antager Karakteren af et blot Grundrids, i Lighed med Bindings bekendte »Grundriss des deutschen Strafprozessrechts«. Men i al sin Knaphed giver den et interessant Billede af den i alt væsentligt paa gammelt svensk Grundlag hvilende finske Straffepoces, som det ogsaa for Jurister fra de andre nordiske Lande turde være af Interesse at gøre sig bekendt med.

I flere Retninger har den finsk-svenske Straffepoces bevaret sin oprindelige akkusatoriske Karakter. Dette gælder navnlig i Sager angaaende mindre Overtrædelser, medens Forf. for den finske Rets Vedkommende betegner Straffepocessen i Sager angaaende grove Forbrydelser som »temmelig udpræget inkvisitorisk« og i Sager om Forbrydelser af Mellemklassen som »akkusatorisk med stærke inkvisitoriske Træk«. Dog er der ikke Tale om, at den finske eller den svenske Straffepoces nogensinde er blevet udviklet til et saadant gennemført inkvisitorisk System, som det er sket med Straffepocessen hos os, særlig under Paavirkning af den tyske Procesvidenskab. Det kan saaledes fremhæves, at der stadig i Finland, paa lignende Maade som i Sverrig, har bestaaet en selvstændig Anklagemyndighed, saaledes at de almindelige Anklagere er Prokuratoren i det kejserlige Senat, Stadsfiskalerne, Kronfogderne og Kronlensmændene. Disse Anklagere udfolder til Sagens Oplysning en ret indgribende Virksomhed og skal altid personlig være til Stede ved Partsforhandlingen for Retten. Omvendt kan ogsaa den sigtede

altid benytte en Retsbistand, og for ubemidlede kan Retten beskikke en saadan; der ligger heri en Anerkendelse af den sigtedes Partsegenskab, som er uforenelig med Processens strengt inkvisitoriske Karakter.

I det hele frembyder den finsk-svenske Straffeproces en ejendommelig Blanding af gamle, gode Retsinstitutter, bevarede i deres oprindelige folkelige Form, og helt forældede Procesinstitutioner, der synes ganske uforenelige med moderne Strafferetsgrundsætninger. Til de første turde henregnes Lægdommerinstitutionen, hvoraf der i Underinstansen gøres en vid Anvendelse. I Byernes »Raadhusretter« sker det i Form af egentlige Meddomsmænd. Men paa Landet har man bevaret de gamle N æ v n («nämnd»), en Kreds af Lægmand fra Retskredsen, som udgør en til en vis Grad selvstændig Afdeling af Herredsretten ved Siden af Herredshøvdingen. Fremgangsmaaden ved Domsafsigelsen er nærmere den, at den sidste som Rettens Formand skal belære Nævnet om, hvad der er gældende Ret, og derefter stemmes der om Sagens Udfald. Hvis Formanden og Nævnet er uenige, gælder Formandens Mening, men dog kun, for saa vidt ikke alle Nævningerne indbyrdes er enige, da gælder nemlig deres Mening mod Formandens. Dette Nævn har — forøvrigt paa lignende Maade, som det i andre Lande vistnok har været Tilfældet med den egentlige Jury — oprindeligt kun været Bevisnævn og har først efterhaanden udviklet sig til et dømmende Organ.

Af Forf.'s Oversigt over Bevismidlerne fremgaar det, at den finske Straffeproces i vidt Omfang har gennemført Bevisumiddelbarheden, men at Betydningen heraf dog væsentlig forringes derved, at man i finsk Proces stadig i det væsentlige holder fast ved »den legale Bevisteori«. Paafaldende for en Nutidsbevidsthed er den store Anvendelse, man synes at gøre af Partsed som Bevismiddel ogsaa i egentlige Straffesager. Og i bestemt Strid med moderne Grundsætninger for Strafferetspleje er den Adgang for Domstolene til at statuere en *absolutio ab instantia*, hvorved »saken lämnas till framtiden, då den kan uppenbar varda«, nemlig naar der er tilvejebragt »mere end halvt Bevis« mod den, der er sigtet for en grov Forbrydelse; en saadan Dom paa blot Mistanke har bl. a., paa lignende Maade som den »Frifindelse for videre Tiltale«, der kendtes hos os indtil Loven af 3. April 1868, en vis Indflydelse paa den domfældtes Æresret, saa at den f. Eks. vistnok berøver ham hans Habilitet som Vidne.

Foruden Fremstillingen af den særlige finske Straffe-
procesret indeholder Skriftet flere Bidrag af mere almindelig
Interesse, saaledes en særdeles klar Oversigt over Straffe-
retsplejens Hovedgrundsætninger, og den velskrevne lille
Bog tør i det hele betegnes som en værdifuld Forøgelse af
den jo ikke overdrevent rige nordiske Straffeprocslitteratur.

H. Munch-Petersen.